

Seçilmiş Avrupa Ülkelerinde Grup Rehberliğinde Kalite Durumu ile İlgili Sentez Raporu

Proje Yönetimi: Karin Steiner
Editör: Ruth Kasper
Proje: GuideMe!
www.guideme.at
Tarih: Haziran 2010

İçerik

1	Giriş	3
2	İdari özet	3
3	Grup rehberliği kapsamında faaliyetlerin sunulması	4
4	Rehberlik faaliyetlerinin öncüleri	5
5	Eğitim faaliyetlerini yürüten örgütler	6
5.1	Rehberlik faaliyetlerinin içerik ve düzenlemesi	8
5.2	Rehberlik çalışanlarından talep edilen ön ve ileri eğitimler	9
5.3	Rehberlik kuruluşlarından istenilen kalite belgeleri	10
6	Sürekli ve ileri grup eğitimlerinde kalite programları	11
6.1	Grup rehberliğinde kalite durumu	12
6.2	Sistemde ve meta düzeyde var olan problemler	12
6.3	Kalite durumunu geliştirmek için uzmanlardan tavsiyeler	13
7	Grup rehberliğinde mevcut kalite standartları	14
8	Öncülerin, eğitim kurumlarının ve eğitici kuruluşların kalite çabaları ve bireysel kalite programları	15

1 Giriş

Guide me, Avrupa Birliği tarafından desteklenen "Leonardo da Vinci Projesi" nin kapsamı içerisinde yer alan bir girişimcilik transferi projesidir. Amaç bir önceki proje olan QUINORA bağlamında zaten geliştirilmiş olan kalite yönergelerinin "yeni" ülkeler için genişletilmesi ve rehberlik kalitesi ölçümlerini geliştirmek için bir müfredat oluşturulmasıdır. Bunun için yeni ortak ülkelerde rehberlikte genel AB kalite kriteri için bir kurum oluşturulacak ve uygulanacaktır (Avusturya, Türkiye, Yunanistan, Bulgaristan, Litvanya ve Polonya).

Başlangıçta tüm Guide me ortağı ülkeler, ülkelerindeki rehberlik durumunu bir raporda anlatmışlardır. Sentez raporunun amacı bu ülke raporlarını özetlemek ve tüm ortak ülkelerde rehberlikteki benzerlik ve farklılıkları olduğu kadar gelecekte ortaya çıkacak zorlukları da belirlemektir.

2 İdari özet

Gelecek bölümlerde Guide me ortağı ülkelerdeki kalite durumuna bir genel bakış sunulmuştur. Dahası rehberlik ölçümlerine ve rehberlik çalışanlarına ilişkin en önemli kalite programları anlatılacağı gibi her ülkedeki kalite durumunu geliştirmeye yönelik süren çalışmalar da anlatılacaktır. Son olarak hala çözülmesi gereken esas sorun ve kalite sorunlarını tartışacağım.

Katılımcı ülkeler Avusturya, Bulgaristan, Yunanistan, Litvanya, Polonya ve Türkiye'dir. Bu ülkelerdeki kalite durumu çok heterojendir. Bu aynı zamanda var olan kalite programları ve kalite standartları için de geçerlidir. Yine de bazı benzerlikler şu şekilde sıralanabilir:

- Gruplarla yürütülen hizmetleri ve rehberlik ölçümleri için genel kalite standartları (ülke çapında uygulanan standartlar açısından) bulunmamaktadır. Çoğu ülkede kalite standartları kamu rehberlik kuruluşları için konulmuştur.
- Kamu istihdam kurumları rehberlik faaliyetlerinin (ve eğitim faaliyetlerinin) öncü ve sağlayıcılarıdır. Örneğin Polonya'da kamu istihdam kurumu rehberliğin tek öncüsüdür. Kamu istihdam kuruluşları farklı oluşumlarda (eğitimde ve rehberlikte, sanal rehberlikte bireysel ve grup oluşumları) işsizler, özel olarak genç/yaşlı işsizler, göçmenler, kadınlar, engelliler gibi çeşitli hedef grupları için çok çeşitli hizmet ve eğitimler sunmaktadırlar. Rehberlik hizmetleri kamu istihdam kuruluşlarının yerel merkezleri aracılığıyla yerel ve bölgesel bazda dağlanmaktadır.

Profesyonel eğitim faaliyetlerine ek olarak pek çok kamu istihdam kurumu motivasyon ve aktivasyon kurslarının yanı sıra (Bulgaristan, Türkiye ve Polonya'da olduğu gibi) oryantasyon kursları (örn. Avusturya) da önermektedir. Pek çok ülkede kamu istihdam kurumları ve bakanlıklar eğitim/rehberlik faaliyetlerini ihaleye çıkarırlar ve akabinde özel ve kamu kuruluşları bunları yürütür.

- Eğitimci ve danışmanların eğitimleri düşünüldüğünde, istenilen eğitim standartları ülkeden ülkeye değiştiği gibi eğitimci/danışmanın kamu veya özel rehberlik sağlayıcısı için mi çalıştığına da bağlıdır. Şüphesiz çoğu ortak ülke mesleki eğitimci/danışmalardan resmi yeterlilik istediği gibi uygulamalı iş deneyimi de istemektedir. İstenilen belirli bilgi ve iş deneyimine ek olarak eğitimci/danışmanın sosyal ve psikolojik becerileri gibi anahtar yeterlilikleri önem kazanmaktadır.

- Her gün daha çok ülke mesleki rehberlik (ve eğitim) üzerine uzmanlaşmış eğitim programları sunmaktadır. Bazı üniversiteler pedagoji, psikoloji vb. A- alanlarda mesleki rehberlik ve eğitmenlikle ilgili bölümler sunmaktadır. Üçüncü aşamadaki özel eğitim programları Litvanya, Yunanistan ve Türkiye gibi lisans hatta lisansüstü (Polonya) programların açıldığı pek çok ortak ülkede her geçen gün daha önemli hale gelmektedir.
- Hızlı ekonomik değişime bağlı olarak profesyonel eğitim ve mesleki oryantasyon tüm ortak ülkelerde temel politik bir konu haline gelmiştir. Günümüzde eğitim ve rehberlik sağlayıcılarının temel sorunu iş piyasasındaki sürekli değişime adapte olmaktır.

Rehberlik faaliyetlerinin kavramlaştırılması ve uygulaması göz önünde bulundurulduğunda ortak ülkelerde bazı ortak sorunlar tanımlanabilir:

- Rehberlik öncüler ve uygulayıcı eğitim kuruluşları arasındaki iletişim sorunu kadar eğitim kurumları ve eğitmenler/ danışmanlar ve danışmanlar ile danışanlar/katılımcılar arasındaki iletişim sorunu da ortak bir problemdir. Eğitim kavramları katılımcıların ihtiyaçlarının dikkate alınabilmesi için daha esnek olmalıdır. Müşterinin ihtiyaçlarına (duruma uyum ve müşteri ihtiyaçları açısından) göre uyarlanmış eğitimler aynı zamanda motivasyon üzerinde de olumlu bir etkiye sahip olacaktır.
- Çoğu ülkede yürütülen rehberlik faaliyetlerinin değerlendirilmesi konusunda eksiklik mevcuttur. Rehberlik hizmetlerinin sürekli ve hedef yönelimli bir değerlendirmesi önerilen hizmetlerdeki zayıflıkların tespit edilebilmesi ve geliştirilebilmesi için sağlanmalıdır. Değerlendirme hem içeriden hem de dışarıdan uygulanmalıdır. Ayrıca kalite kontrolü uzun vadede ulusal –ve Avrupa- bazında kalite standartlarının uygulanmasını sağlar. AB özel bir müfredat sağlayarak tüm Avrupa ülkelerinde standartlaşma ve kalite standartlarını uygulanmasında önemli bir sistemdir.
- Rehberlik hizmetleri çoğunlukla iş piyasası eğilim ve ihtiyaçlarına uyum sağlamada sıklıkla yetersizdir.

(Bahsedilen eleştiriler aynı zamanda 5.2 deki "sistem ve meta düzeyde var olan problemler" başlığı daha detaylı tartışılacaktır.)

3 Grup rehberliği kapsamında faaliyetlerin sunulması

Ortak ülkelerin çoğunda rehberlik çeşitli kuruluşlar tarafından yürütülmektedir (Avusturya, Bulgaristan, Litvanya, Yunanistan ve Türkiye’de olduğu gibi). Kamu istihdam kurumları ortak ülkelerin çoğunda kritik bir rol oynarlar ve faaliyetleri çoğunlukla devlet yasaları tarafından belirlenir ve düzenlenir. Polonya’da danışmanlık sadece ulusal yasaya bağlı olarak Çalışma ve Sosyal Politika Bakanlığı tarafından oluşturulur ve Bilim ve Yüksek Öğretim Bakanlığı tarafından düzenlenir.

Litvanya’da rehberlik iki ayrı profesyonel alanda düzenlenir- çoğunlukla eğitmen ve öğretmenler tarafından sağlanan mesleki eğitim ve çoğunlukla kariyer rehberleri ve psikologlar tarafından sağlanan mesleki danışmanlık.

Bulgaristan’daki rehberlik hizmetlerinin ana sağlayıcıları ülke çapındaki iş kurumlarının yanı sıra özel danışmanlık merkez ve kurumları yoluyla Milli İstihdam Kurumudur. Çocuklar ve gençler için rehberlik üniversitelerin kariyer merkezleri ve orta öğretim ve meslek okullarındaki pedagojik danışmanlar tarafından sunulmaktadır. Yüksek işsizlik oranlarından dolayı Bulgaristan’daki rehberlik

faaliyetlerinin ana amacı kişilerin bağımsız olarak kendilerini iş piyasasına yönlendirebilmeleri ve profesyonel gelişimleri ile ilgili eğitim faaliyetlerini seçebilmeleridir. "Çalışmaya teşvik yasası" na göre üç ana hizmet sunmalıdır: Mesleki yönlendirme (çoğunlukla öğrencilerin meslek seçimi, kariyer gelişimi ile ilgilidir), mesleki eğitim ve mesleki öğretim.

Yunanistan'da kamu yönetim kurumu olarak işleyen "Mesleki Rehberlik için Ulusal Kaynak Merkezi" ve rehberlikle ilgili her türlü faaliyeti düzenleyen "Mesleki Eğitim ve Çalışma Eğitimini Birleştirmek için Ulusal Sistem" adı verilen iki önemli rehberlik kuruluşu vardır. Hayat Boyu Eğitim ve Diyanet İşleri Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlıkları ile beraber bu iki kuruluş Yunanistan'daki rehberlik faaliyetlerinin geliştirilmesi, gözetim ve denetiminden sorumludurlar.

Kamu istihdam kurumu İŞKUR Türkiye'deki rehberlik ve eğitim faaliyetlerinin esas düzenleyicisidir ve ülke genelinde bulunan bölgesel büroları ile rehberlik hizmetleri sunmaktadır. İşkur iş arama danışmanlığı, işe yerleştirme ile ilgili bilgilendirme, iş ilanı, işgücü piyasası analizi, VET hizmetleri ve mesleki danışmanlık sunmaktadır. Dahası İŞKUR işgücü piyasasındaki işsizleri tekrar dahil etmek için çeşitli aktif iş piyasası programları sunmaktadır. İŞKUR engelli kişiler, genç işsizler, kadınlar gibi özel hedef gruplar için de rehberlik ve eğitim sunmaktadır. Ergenler ve çocuklar için rehberlik Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenmekte ve sağlanmaktadır.

Avusturya'da çeşitli özel ve kamu kurumları (örn. politik partiler, işçi sendikaları, ticaret odası) çok çeşitli hedef gruplara (farklı yaşlardaki işsiz kişiler, göçmenler, engelli kişiler vb.) rehberlik ve eğitim hizmeti sunmaktadır. Esas rehberlik öncüsü ve destekçisi Avusturya Kamu İstihdam Kurumu (KİK)'dur. Kamu düzeyinde Eğitim, Sanat ve Kültür Bakanlığı yetişkin eğitiminin düzenlenmesinden sorumludur. Bölgesel düzeyde ise KİK tarafından kurulan "Mesleki Bilgi Merkezleri"nin çok önemli bir rol oynadığı sorunlu kamu kurumları ağı bulunmaktadır.

4 Rehberlik faaliyetlerinin öncüleri

Daha önce de belirtildiği gibi tüm Guide me! Ortağı ülkelerde rehberlik faaliyeti öncüleri kamu istihdam kurumlarıdır. Genellikle kamu düzeyinde çalıştıkları gibi çok sayıdaki büroları yoluyla bölgesel düzeyde de çalışmakta, mesleklerle ilgili, iş piyasası ile ilgili bilgiler, mesleki eğitim, aktivasyon faaliyetleri ve danışmanlık (yüz yüze ve grup ortamında) gibi çok çeşitli rehberlik hizmetleri sunmaktadırlar. Polonya'daki durum oldukça enderdir - Çalışma Bakanlığı ve Eğitim Bakanlığı danışmanlık faaliyetlerini tek öncü ve düzenleyicisi olan kamu kuruluşlarıdır.

Litvanya'da Sosyal Güvenlik ve Çalışma Bakanlığı, Litvanya İşgücü Piyasası Eğitim Ofisi, Litvanya Hükümeti'nin İstatistik Departmanı ve Bilgi Toplumu Geliştirme Komitesi ve ülke çapındaki belediyeler gibi çeşitli kamu kuruluşları tarafından başlatılmakta ve düzenlenmekte olan iki temel rehberlik hizmeti arasında ayırım yapabiliriz. İki temel rehberlik hizmeti teşvikçisi vardır. Bunlardan ilki kişileri ülkedeki ve yurtdışındaki eğitim ve çalışma imkanları hakkında bilgilendiren Mesleki Tavsiye İstasyonları (MTİ)'dir. İkinci olarak çeşitli rehberlik hizmetleri sunan Mesleki Rehberlik Merkezleri bulunmaktadır. Tüm mesleki tavsiye ve danışmanlık faaliyetleri Eğitim ve Bilim Bakanı ve Sosyal Güvenlik ve Çalışma Bakanı'ndan oluşan *Mesleki Rehberlik Konseyi* tarafından koordine edilir.

Litvanya'ya benzer olarak Yunanistan'da rehberlik faaliyetleri hem eğitim alanında hem de çalışma alanında sunulmaktadır. İlk durumda rehberlik Milli Eğitim Bakanlığının gözetmenliği altında çalışan "Kariyer ve Danışmanlık Merkezleri" (kanun

ile düzenlenen) tarafından düzenlenmektedir. Çalışma alanında ise "İşgücü İstihdam Kurulu" sürekli mesleki eğitim programlarının sağlanmasında (ve değişen iş piyasasına uyumları) asıl kuruluştur.

Bulgaristan'daki durum oldukça benzerdir- asıl rehberlik öncüsü farklı bölgelerdeki istihdam büroları (yerel düzeyde kurum yerel belediyelerle işbirliği yapar) yoluyla rehberlik ve eğitim de sunan ulusal çalışma örgütüdür. Ek olarak çeşitli özel oryantasyon merkezleri de eğitim ve danışmanlık sunar. Kurum genel olarak eğitim ve danışmanlık kadar teşvik faaliyetleri de planlar ve sağlar (hem çalışan hem de işsiz kişiler için). Tüm rehberlik faaliyetleri ulusal " İşbirliği Konseyi" tarafından denetlenen idari çalışma politikasına bağlıdır. Bulgaristan'daki Çalışma ve rehberlik politikası Bulgaristan iş piyasası yönelim ve ihtiyaçlarına göre Çalışma ve Sosyal Politika Bakanlığı tarafından geliştirilen yıllık eylem planına bağlıdır. Eğitim, Gençlik ve Bilim Bakanlığı planın uygulamasını koordine ve kontrol eder. Önemli bir diğer kurum mesleki eğitim ve öğretim alanındaki faaliyetleri lisanslayan ve dahil olan kurumları koordine eden Ulusal Mesleki Eğitim ve Öğretim Ajansıdır.

Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı ve kamu istihdam kurumu İŞKUR rehberlik faaliyetlerinin ana öncüleridirler. İŞKUR Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlıklarına bağlıdır. İŞKUR ülke çapında bürolar kurar ve üç temel hizmet sunar: İş arayanların işe yerleştirilmesi; iş piyasası ile ilgili bilgi sağlama ve kişisel tavsiyelerde bulunma, işsizler için olan sigorta avantajları hakkında bilgi verme; aynı zamanda iş danışmanlığı ve mesleki eğitim verme. İŞKUR aynı zamanda öğrenci ve ergenler için özel hizmetler ve bilgi de sunar. İŞKUR'un diğer önemli hedef grupları ise iş yaşamlarına başlayan kişiler ya da işlerini değiştirmek isteyen kişiler, (uzun dönem) işsizler, mesleki becerilerini geliştirmek isteyen kişilerdir.

Türkiye ve Bulgaristan'da olduğu gibi Avusturya'da da rehberlik hizmetlerinin ana sağlayıcıları kar amacı güden ve kar amacı gütmeyen kurumlar aracılığıyla doğrudan ve dolaylı olarak bilgi ve rehberlik hizmetleri sağlayan kamu istihdam kurumları ve yerel ofisleridir. Diğer önemli bir faaliyet işsiz kişilerin ilgi ve yeterliliklerini analiz ettikleri ve gelecek kariyer/eğitim planlarını geliştirdikleri altı haftalık "oryantasyon" kurslarıdır.

Rehberlik sağlayan diğer kamu kuruluşları Ticaret Odası (özellikle meslek ve eğitsel bilgi ve rehberlik hizmetleri), ileri eğitim ve kişisel rehberlik sunan Meslek Odası ve sektör sendikaları (belirli meslek alanındaki üyelerine ileri eğitim sunarlar), dahası kiliseler, politik partiler, federal eyaletler, belediyeler, Ekonomik Gelişme Enstitüsü, Mesleki Eğitim Enstitüsü gibi özel/kamu yetişkin eğitim kurumları.

5 Eğitim faaliyetlerini yürüten örgütler

Ortak ülkelerin çoğunda kamu istihdam kurumları eğitim faaliyetlerinin ana düzenleyicisi ve sağlayıcısıdır (Litvanya, Bulgaristan, Polonya, Avusturya gibi). Kurumlar ya bünyelerinde çalışan öğretmenleri aracılığıyla doğrudan eğitim sağlarlar ya da eğitimleri ihaleye çıkarırlar (Örn, Avusturya, Bulgaristan). Konu hedef gruplar olduğunda, tüm ortak ülkelerdeki eğitim sağlayıcılar farklı hedef gruplar için eğitimler sunmaktadır (gençler, yaşlı işsizler, engelli kişiler, göçmenler vb.).

"İş Piyasası Eğitim Ofisleri" Litvanya'nın en büyük şehirlerindeki yedi ofisi yoluyla eğitim ve danışmanlık sunmaktadır. Ofisler çeşitli hedef gruplar için rehberlik ve eğitim hizmeti sundukları gibi, iş piyasası entegrasyon programları, kariyer planlama ve gelişim hizmetleri de sunmaktadırlar. "Litvanya İşgücü Değişimi" mesleki tavsiye

ve danışmanlık kadar istihdam danışmanlığı da sunmaktadır ve psikolojik danışmanlık ihtiyacı olan insanları da yetkili kuruluşlara yönlendirir. "Litvanya Öğrencilerin Teknik Yaratıcı Çalışmaları Odası" gibi diğer kuruluşlar ise mesleki tavsiye ve danışmanlıkla ilgili malzeme sağladığı kadar farklı alanlardaki uygun iş imkânları ile ilgili basımları da sağlar. Dahası tüm Litvanya'da orta öğretim kurumları ve Üniversitelerde psikologlar ve sosyal pedagoglar çalışmakta ve öğrencilere kariyer planlamaları sürecinde yardımcı olmaktadır.

Polonya'da kamu istihdam kurumunun bölgesel istihdam ofisleri kadar, kamu ve özel iş ve insan kaynakları kurumları, mesleki rehberlik kuruluşları, geçici çalışan kuruluşları da dâhil olmak üzere çeşitli kuruluşlar mesleki rehberlik ve eğitim sunmaktadır. Diğer yetkililer Polak işveren dernekleri, işsiz dernekleri ve sivil toplum kuruluşlarıdır. Polak yasalarına göre bu kurumlar iş profilleri, iş piyasasının güncel durumu ve eğitim imkânları ile ilgili bilgi sağlamalıdır. İş arayanlar ayrıca yukarıda bahsedilen kuruluşlarda profesyonel yönelim ve ilgilerini de öğrenebilir ve belirli iş ve çalışma alanlarına uygunluklarını analiz edebilirler. Kuruluşlar ayrıca işsizler için grup rehberliği ve işverenler/şirketler için iş adaylarının seçiminde yardım da sağlayabilirler.

Bulgaristan'da danışmanlık ve eğitim veren kuruluşları bir tarafta, sadece bilgi veren kuruluşları diğer tarafta olmak üzere birbirinden ayırabiliriz. Bu -kamu ve özel- kuruluşların çoğu farklı hedef gruplar için profesyonel yönlendirme ve mesleki eğitim sunan "Bilgi ve Profesyonel Yönlendirme merkezleri" olarak hem danışmanlık hem de eğitim sağlamaktadırlar. Üniversitelerin kariyer merkezleri özellikle öğrenciler için profesyonel yönlendirme sunmaktadır (var olan iş açıkları ve staj programları, iş piyasasındaki yeni yönelimlerle ilgili bilgiler vb. de içerir). Ulusal kamu istihdam büroları eğitimleri ihaleye çıkarır, işsiz insanlar için danışmanlık sundukları gibi iş eşleştirme hizmeti de sunarlar (yeterlilikleri mevcut işlerle eşleştirme). Dahası, özel işe alım kuruluşları -faaliyetleri için resmi yasal kabule ihtiyaçları vardır- iş arayanlar için bilgi, danışmanlık ve psikolojik destek sunarlar (gruplar halinde ya da bireysel olarak). Üniversitelerin kariyer merkezleri öğrenciler için rehberlik hizmeti sunarlar (iş alınabilirlik becerilerinin geliştirilmesi, yatkınlıkların belirlenmesi vb.).

Mesleki danışmanlık ve eğitimin Türkiye'deki esas sağlayıcısının kamu istihdam kurumu İŞKUR olmasının yanı sıra özel kuruluş KAR-DER (kariyer danışmanlığı ve insan kaynaklarını geliştirme derneği), sendikalar, vakıflar, meslek odaları ve endüstri odaları gibi farklı özel kuruluşlar da eğitim sunmaktadır. Özel kar amacı gütmeyen eğitim kuruluşları kamu istihdam kurumu tarafından ihaleye çıkarılan eğitimleri yürütme gibi önemli bir fonksiyonları vardır.

Türkiye ve Bulgaristan'dakine benzer olarak Avusturya kamu istihdam kurumu, Avusturya Eğitim, Sanat ve Kültür Bakanlığı da eğitim hizmetlerini ihaleye çıkarır. Avusturya'da mesleki eğitimi çeşitli özel ve kamu kuruluşları yürütür. KİK kendi bünyesinde işsizler için danışmanlık sunar. Diğer bir eğitim sağlayıcısı "Ekonomik Gelişim Enstitüleri" aracılığıyla Avusturya Ekonomi Odasıdır ve İşgücü Odası da ücretsiz kariyer rehberliği ve danışmanlığı sunar (Avusturya sendikasıyla işbirliği ile.).

Yunanistan'da mesleki eğitim iki büyük alana ayrılır: ön mesleki eğitim ve sürekli mesleki eğitim. Temel olarak ön mesleki eğitim Milli Eğitim ve Diyanet İşleri Bakanlığı tarafından denetlenir, "Ulusal Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemi" bünyesinde çeşitli (kamu ve özel) "Mesleki Eğitim Enstitüleri" eğitimleri yürütür. Çeşitli alanlarda mesleki eğitim sağlarlar (yönetim bilişim sistemleri, yönetim vb.). Yunanistan'da sürekli mesleki eğitim Ulusal Mesleki Eğitim Yapılarının Akreditasyonu Merkezi tarafından denetlenen "Mesleki Eğitim Merkezleri" (kamu ve özel) gibi çeşitli

bakanlıklar tarafından denetlenen farklı kurumlar tarafından yürütülür. Sürekli mesleki eğitimin asıl amacı iş arayanların becerilerinin tazelenmesi ve geliştirilmesidir.

Önemli bir diğer kurum özellikle engelli kişiler için rehberlik hizmetleri sunan "Özel İhtiyaçları Olan Kişiler İçin Pedagojik Enstitü"dür. "İkinci Şans Okulları" diye adlandırılan okullarda okullarını terk etmiş olan genç yetişkinler (18-30 yaş arası) okul eğitimlerini tamamlayabilmektedirler. Son olarak Yunanistan'da okullarda rehberlik hizmetlerinin uygulanmasının temel bir politika olduğun belirtilmelidir.

5.1 Rehberlik faaliyetlerinin içerik ve düzenlemesi

Tüm ortak ülkelerde rehberlik hem bireysel hem de grup ortamında sağlanmaktadır. Rehberlik faaliyetleri tüm ülkelerde benzer amaçları hedeflerler: iş piyasası, belirli iş alanları ve/veya meslekler ile ilgili bilgi sağlamak, müşterilerin mülakatlar ve başvurulara hazırlanmalarına yardımcı olmak, bireysel eğilim ve becerileri test etmekte gerekli olduğunda ileri mesleki eğitim önermek.

Litvanya'da hem bireysel hem de grup bazında koçluk yürütülmektedir. Rehberlikteki en önemli konular kariyer gelişimi, kariyer değiştirme, iş arama yöntemleri, mülakatların ve ilgili belgelerin hazırlanması kadar kişisel yetenek, kabiliyet ve becerilerin belirlenmesidir de. Dahası psikolojik aktivasyon programları, sosyal – psikolojik rehabilitasyon ve iş piyasası entegrasyonu programları da yürütülmektedir. Bu programlar katılımcıları kendi tutku ve amaçlarını vurgulamaya, duygusal öz düzenleme yöntemleri geliştirmeye, sosyal becerilerini (iletişim vb.) geliştirmeye cesaretlendirmektedirler.

Litvanya ile benzer olarak Polonya'da rehberlik benzer amaçlar hedefleyerek hem bireysel hem de grup ortamında yürütülmektedir: müşterilerin mesleki ilgi ve eğilimlerinin incelenmesi, yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası bilgi kaynaklarını kullanarak iş eşleştirmesi yapmak, farklı iş kollarındaki iş imkanları ile ilgili bilgi sağlamak. Hiç iş arama tecrübesi olmayan, uzun zamandır işsiz olan (örneğin motivasyonunu kaybetmiş insanlar için "aktivasyon oturumları" adı verilen oturumlar) ve uzun kariyer boşlukları olan insanlar için özel öneriler mevcuttur.

Bulgaristan'daki ulusal istihdam kurumu tüm ülkedeki iş ofisleri yoluyla bireysel ve grup düzeyinde mesleki rehberlik ve bilgi sağlar. Kurum ayrıca iş arayanlar için motivasyon eğitimi de sunar (motivasyon kursunun süresi bir profesyonel eğitimin parçası olarak 30 saat ile ayrı bir kurs olarak 120 saat arasında değişmektedir). Bulgaristan'da bireysel danışmanlığa talep çok azdır.

Bir önceki bölümde de bahsedildiği gibi Yunanistan'da rehberlik eğitim alanında ve çalışma alanında ayrı ayrı sağlanmaktadır. Kamu "Kariyer ve Danışmanlık Merkezleri" doğrudan bireysel ve grup bazında rehberlik hizmetleri sunmaktadır, dahası, bireysel ve grup düzeyinde çalışmakta olan okul kariyer danışmanlarına da destek sağlarlar. Çalışma alanında "İstihdamın Desteklenmesi Merkezleri" bireysel ve grup bazında rehberlik sağlarlar ve asıl hedef grupları işsizlerdir. Ayrıca şu kamu kuruluşları bireylere ve gruplara rehberlik sağlamaktadırlar: mesleki imkânlarla ilgili bilgi sağlayan İşsizler ve Şirketler için Bilgi Ofisleri, Yunan İşçi Konfederasyonu'nun ve Şirketler için Bilgi Ofisleri ve Yerel Kamu Bilgi Ofisleri.

Türkiye'deki rehberlik öncüleri Milli Eğitim Bakanlığı ve kamu istihdam kurumu İŞKUR hem grup bazında hem de işsizler, kadınlar, engelliler ve işsiz gençler gibi farklı hedef gruplar için düzenlenmiş grup bazında rehberlik sunmaktadırlar. Büyük firmalar çalışanlarına kurum içi rehberlik hizmetleri sunmaktadırlar.

Avusturya'da bireysel ve grup rehberliği birleştirilmiştir. Rehberlik faaliyetlerine katılan kişiler eğitmenin tüm grupla bütün olarak çalıştığı bir genel toplantı seanslarına katılırlar ve eğitmenin katılımcı ile yüz yüze bir ortamda çalıştığı bireysel koçluk seanslarına katılırlar. Kamu İstihdam Kurumu yaklaşık 10-15 kişilik gruplar halinde yürütülen yönlendirme ve aktivasyon faaliyetlerinin katılımcı sayısını belirler. Ayrıca internet üzerinden "sanal danışmanlık" her geçen gün daha fazla kullanılmaktadır (sanal rehberlik üstünlük ve ilgi testleri ve kişilerin bireysel iş profillerini belirleyen testler sunmaktadır).

5.2 Rehberlik çalışanlarından talep edilen ön ve ileri eğitimler

Ortak ülkelerde rehberlik çalışanlarından istenen yeterlilikler çok farklılaşmaktadır. Bulgaristan, Polonya ve Yunanistan'da eğitmen/danışmanların çoğunun akademik bir derecesi mevcuttur. Ayrıca eğitim/rehberlikte iş deneyimi her zaman zorunludur. Avusturya ve Litvanya'da eğitmen/danışmanlar için farklı (üniversite harici) eğitim programları vardır: Avusturya'da temel rehberlik ve eğitim sağlayıcısı Avusturya Kamu İstihdam Kurumu, KİK'te çalışan tüm eğitmen/danışmanlar için yeterlilik standartlarını belirler. Bu standartlar eğitmen/çalışanların pratik ve teorik formasyonları ile ilgili istenilenleri içerir. Son yıllarda mesleki eğitim ve danışmanlıkta uzmanlaşma ile ilgili lisansüstü eğitim programları açılmıştır (örn. Litvanya, Polonya, Bulgaristan).

Litvanya "İş Piyasası Çalışmaları ve Eğitim Programları Dairesi" eğitmenlerin/danışmanların formasyonun tüm ilgili yönlerini kapsayan farklı programlar sunmaktadır. Farklı çalışma alanlarındaki profesyonel aktiviteleri analiz etmeyi, duygusal ve psikolojik yeterlilikler geliştirmeyi, grup psikolojisi ve iletişim becerileri konusunda yeterlilik geliştirmeyi öğrenirler. Eğitmen aynı zamanda kişinin eğitim ve/veya kariyer planlama aşamaları için uygun önerilerde bulunabilmek için kişinin profesyonel geçmişini incelemeyi de öğrenir. Vytautas Magnus Üniversitesinin eğitim programı mesleki eğitmen ve danışman olmanın bir diğer yoludur (Bir mastır programı bitirerek).

Polonya'da eğitmen/danışman olmak isteyen kişiler tam zamanlı ya da ikinci öğretim'de bir üniversitenin (lisansüstü) çalışma programını (danışmanlık ya da - ilgili- başka bir alanda uzmanlaşan) seçebilirler. Genel olarak Polonya'da eğitmen/danışmanların dört farklı profesyonel seviyesi tanımlanabilir: Mesleki danışman- mesleki danışman-stajyeri mesleki danışmanlık sertifikası olan bir danışman altında çalışabilir, mesleki danışman (bir mastır derecesi vardır ve rehberlikte en az 12 ay iş deneyimi bulunur), 1. derece mesleki danışman (mastır derecesi ve en az 2 yıl iş deneyimi vardır), 2. derece mesleki danışman (mastır derecesi ve 1. Derece danışman olarak en az 3 yıl çalışma deneyimi vardır).

Bulgaristan'daki eğitmenlerin çoğu pedagoji, sosyoloji vb. bir dereceye sahiptirler. Genellikle, her geçen gün daha fazla eğitmen zorunlu olmadığı halde akademik derece sahibi olmaktadır. Birçok üniversite günümüzde eğitmenlik/danışmanlık üzerine uzmanlaşan lisansüstü eğitimler sunmaktadır. Kamu istihdam kurumu eğitmenlerden şu özellikleri istemektedir: Eğitmenlerin yeterlilikleri kursun konusuna uygun olmalıdır ve belirtilen eğitim alanında en az 600 öğretim saati deneyimleri olmalıdır. Bazı eğitim kurumları işe aldıkları eğitmenler için şirket içi eğitimler geliştirmişlerdir.

Bulgaristan ve Polonya'dakine benzer olarak Yunanistan'daki eğitmen/danışmanlar ya rehberlik kuruluşları tarafından eğitilmeyi ya da pratik eğitimi (programa bağlı olarak 300 ile 400arası) de içeren bir lisansüstü programı (örn. Atina Üniversitesi) bitirmeyi

seçebilirler. Lisansüstü programları Yunan üniversitelerinin edebiyat, sosyal bilimler, maliye ve uygulamalı bilimler bölümlerinden ya da pedagojik enstitüden mezun öğrencilere açıktır. "Kariyer ve Danışmanlık Merkezi" ve "Eğitsel Rehberlik Ofisleri" gibi eğitim alanında çalışan eğitmenler temelde danışanlık ve mesleki rehberlik alanında bir senelik lisansüstü bir diploma programını bitirmiş öğretmenlerdir. "Bilgi ve belge uzmanı" olarak çalışabilmek için ek olarak 6 aylık (900 saat) mesleki rehberlikle ilgili bilgi toplama, seçme ve raporlama eğitimine ihtiyaçları vardır. Mesleki eğitim sektöründe çalışan Eğitmenler pedagoji (ya da benzeri) bir program bitirmiş ve Pedagojik ve Teknik Eğitim Yüksel Okulunda iki sömestrlik bir eğitim tamamlamış olmalıdırlar.

Türkiye'de kamu istihdam kurumu için çalışmak isteyen eğitmen/danışmanlar ilgili bilgi ve çalışma deneyimine sahip olduklarını göstermek zorundadırlar. Ankara Üniversitesi "İnsan Kaynakları Yönetimi ve Kariyer Danışmanlığı" lisansüstü programını sunmaktadır.

Avusturya'da danışman ve eğitmenlerden beklenen yeterlilikler içerik, süre ve ücretler göz önüne alındığında çok heterojendir. Eğitmenler için ülke çapında oluşturulmuş ya da onaylanmış iş tanımları ya da kalite standartları bulunmamaktadır. Avusturya kamu istihdam kurumu en az ortaöğretim mezuniyeti istemekte, dahası devlet kalite standartları eğitmenler için beceri ve yeterlilikler tanımlamaktadır (KİK faaliyetlerinde çalışan eğitmenler için). Kalite standartları her bir bölgesel KİK tarafından modifiye edilebilir ama modifikasyonlar ulusal kalite standartları ile uyumlu olmalıdır. Zorlayıcı konular grup süreçleri/grup dinamikleri, iletişim ve moderasyon (tekniklerinin) esasları, öğretim yöntemleri (öğretim bilimini farklı ihtiyaçlara/hedef gruplara göre uyarlamak), sunum teknikleri, çatışma yönetimi, eğitim ve öğretim planlaması (belirli bir grup için senaryolar ve konseptler yaratmak, zaman yönetimi vb.) KİK ya da diğer kurumlar tarafından finanse edilen benzeri faaliyetlerde beş yıl çalıştıktan sonra bir eğitmen/danışman "Kıdemli KİK Uzmanı" olarak sertifikalandırılabilir. KİK çalışanları (rehberliğin esas sağlayıcıları olan) 10 haftalık bir hizmet içi eğitim programına katılırlar. Çeşitli özel kuruluşlar eğitmen/danışmanlar için sertifika ve eğitim programları sunarlar ("Yetişkin Eğitimi Devlet Enstitüsü" ya da Donau-Universität Krems'deki AKRS1 eğitim programı).

5.3 Rehberlik kuruluşlarından istenilen kalite belgeleri

Temel olarak genel kalite sertifikalarını zaten oluşturmuş olan Litvanya ve bu tür sertifikaların kısmen oluşturulduğu ve uygulandığı diğer ülkeleri birbirinden ayırabiliriz (Yunanistan ve Polonya'da sadece Kamu Kuruluşları için, Avusturya'da ise KİK tarafından finanse edilen faaliyetlerde çalışan eğitmenler için).

Litvanya ulusal Değerlendirme Komisyonu çeşitli kamu ve özel rehberlik kuruluşları tarafından yürütülen mesleki rehberlik hizmetlerinin kalite kontrolünü yapar. Bu çalışanlar (istenilen bilgi, beceri, iş deneyimi), yapı, bilgi, ve müşterilere sağlanan malzeme (mesleklerle ilgili yayınlar vb.) kadar kullanılan tekniklerle (örn., müşterilerin ihtiyaç ve beklentilerinin değerlendirme/öz-değerlendirmesi ile ilgili) de ilgili kriterleri içerir.

¹ Bakınız: <http://www.ecqc.at/>. AKRS (Avrupa Kariyer Rehberliği Sertifikası) MEVOC kariyer rehberliği danışmanları için yeterlilik standartlarına danyanır ve eğitmen/danışmanların resmi ya da gayri resmi olarak edindikleri bilgi/beceri/yeterlilikleri bildirir.

Son bölümde belirtildiği gibi Polonya'da kamu istihdam kurumunda çalışan mesleki danışman ve eğitimler eğitim ve rehberlik faaliyetlerini yürütmek için en az bir mesleki danışman sertifikasına sahip olmalıdırlar (daha önce de söylendiği gibi mesleki danışmanlık stajyerleri sadece sertifikalı bir mesleki danışmanın gözetimi altında çalışabilirler).

Yunanistan'da sadece kamu istihdam kurumu tarafından sağlanan rehberlik hizmetleri yapı, ekipman ve çalışanlarla ilgili belirli kalite taleplerini karşılamak zorundadırlar.

Diğer ortak ülkelerde (Bulgaristan, Türkiye, Avusturya) ülke çapında kalite sertifikaları henüz bulunmamaktadır. Bulgaristan'da lisans sahibi olma sadece profesyonel eğitimler için zorunludur fakat danışmanlık çalışanları için değildir. Türkiye ve Avusturya'da ISO 9000 kalite yönetim sistemi ve Toplam Kalite Yönetimi gibi çok genel kalite standartları uygulanmaktadır fakat rehberliğe uygulanmaları yetersizdir.

Türkiye Mesleki Yeterlilik Kurumu hâlihazırda mesleki kalite standartlarının tanımının temeli işlevini görecek olan mesleki standartları toplamaktadır. Avusturya'da iki özel kuruluş kalite standartları geliştirmiş ve uygulamaktadır: İlk olarak yetişkin eğitimini alanında çalışan eğitimlere sertifika veren ve mezun eden "Eğitim Akademisi" (standartlar didaktik, yönetim, eğitim teorisi, danışmanlık, bilgi yönetimi, kütüphanecilik, sosyal ve personel yeterlilikleri diye adlandırılan 7 mecburi yeterliliği içerir), ikincisi daha önce de belirtilmiş olan "Avrupa Kariyer Rehberliği Sertifikası" (AKRS) çeşitli eğitim sağlayıcılarına uygulanır.

6 Sürekli ve ileri grup eğitimlerinde kalite programları

Ortak ülkelerin çoğunda kalite programları bulunmakta (Avusturya, Litvanya, Polonya, Yunanistan, Bulgaristan). Polonya, Yunanistan ve Bulgaristan'da kamu kuruluşları (çoğunlukla KİK için) çalışan eğitimci/danışmanlar belirli kalite kriterlerini karşılamak zorundadırlar. Ek olarak Yunanistan ve Bulgaristan VET sağlayıcılarına ruhsat veren ve sürekli olarak değerlendiren akreditasyon merkezleri oluşturmuşlardır. Avusturya'da farklı kalite güvence programları ve standartları oluşturulmuştur.

Litvanya'da grup rehberliğinde kalite güvencesi şu üç kalite programına dayanmaktadır: Mesleki karar verme ve kariyer tasarlama programları (grup rehberliği için), iş piyasasından rekabet edebilmek için beceri geliştirme programları ve öz güven geliştirme iş arama programları.

Yukarıda önceden bahsedildiği gibi Polonya'da kamu istihdam kurumu için çalışan tüm eğitimci/danışmanlar rehberlik danışmanlığı sertifikasına sahip olmalıdırlar. Özel kuruluşlar farklı kalite güvence prosedürleri kullanırlar. Bir kalite programı örneği danışmanın öz-etkililiğinin değerlendirmesi ile ilgilenen "Profesyonel Danışmanlıkta Değerlendirme Ölçeği"dir.

Türkiye'de ulusal KİK eğitimcilerin bilgi, beceri ve deneyimlerinin değerlendirilmesi ile olduğu kadar kurs yapı kriterinin de değerlendirilmesi yoluyla kaliteyi güvence altına alır fakat rehberlik için kurumsallaşmış bir kalite sertifikası henüz mevcut değildir.

Yunanistan ve Bulgaristan'daki kalite güvencesi oldukça iyi oluşturulmuştur. Yunanistan'da tüm rehberlik sağlayıcıları Milli Mesleki Eğitim Akreditasyon Merkezi tarafından değerlendirilir ve denetlenir (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı altında

çalışır). Kalite mesleki eğitim merkezlerinin akreditasyonu kadar çalışanların sertifikalandırılması yoluyla da sağlanır. Ek olarak, akreditasyon merkezlerinin çalışmasının sürekli olarak gözlenip, değerlendirildiği bir sistem de oluşturulmuştur. Bulgaristan'da tüm VET sağlayıcıları için zorunlu bir kalite programı oluşturulmuştur. Kalite programları rehberlik çalışanları (yeterlilik, beceri vb.) ve eğitimin temel koşulları ile ilgili standartlar içerir.

Daha önceki iki bölümde de belirtildiği gibi Avusturya'da eğitim ve danışmanlıkla ilgili ülke çapında uygulanan kalite standartları henüz mevcut değildir. Çeşitli özel ve kamu kuruluşları kendi standartlarını belirlemişlerdir. Daha önce de belirtildiği gibi en önemli kalite güvence "programları" Avusturya KİK' inin kalite standartlarıdır. Ayrıca kimi özel ve kamu kuruluşları kalite programları geliştirmişlerdir: Profesyonel Danışmanlar Derneği eğitmenlerin yeterlilikleri ile ilgili kalite standartları geliştirmiştir, Özel Çalışanlar Birliği eğitmenler ve eğitim materyalleri ile ilgili kriterlerle ilgilenen kalite programları geliştirmişlerdir, Yetişkin Eğitim Merkezleri Birliği bir kriter kitapçığı basmıştır, Avusturya kariyer rehberliği danışmanları üyelerine uyguladıkları bir kalite güvence programı geliştirmişlerdir, Eğitim ve Kariyer danışmanları birliği eğitmenler için bir kalite müfredatı geliştirmişlerdir, Avusturya Profesyonel Eğitim Araştırmaları Enstitüsü danışmanlık kuruluşları için bir dış kalite güvence sistemi geliştirmiştir.

6.1 Grup rehberliğinde kalite durumu

Her ne kadar çoğu ülke eğitim ve rehberlik için kalite programları geliştirmiş olsa da gruplarda rehberlik için belirli kalite standartları eksiktir. Aynı zamanda tüm ortak ülkelerde rehberlik hizmetlerine talep gün be gün artmaktadır.

Litvanya'da Vytautas Magnus Üniversitesi danışmanların yeterlilik, beceri, ve bilgilerinin artırılması için "Mesleki Danışmanlık Uzmanlarının Yeterliliklerinin Geliştirilmesi Programı"ni geliştirmiştir. Polonya'da ulusal karar vericiler tüm VET kuruluşlarının faaliyet ve hizmetlerini standardize etmek adına ve aynı zamanda sağlanan rehberlik hizmetlerinin kalitesi üzerinde olumlu bir etki sahibi olacak olan ulusal ve bölgesel "Bütünleşik Mesleki Danışmanlık Merkezleri"ni kurmak istemektedirler. Avusturya ve Türkiye'de yapılan araştırmalara göre grup rehberliğinin kalitesi temelde şu kriterlere dayanmaktadır: grubun boyutu ve heterojenliği/homojenliği (grup küçüldükçe ve homojenleştikçe iyileşir), danışmanların yeterlilikleri (grup oturumları için özel eğitim alacak kişiler), müşterinin motivasyonu ve müşterinin danışmanlığın kalitesine ve çıktısına güvenebilmesine. Ayrıca yerleştirilme oranı bir faaliyetin başarısının ölçülmesinde tek kriter olmamalıdır.

6.2 Sistemde ve meta düzeyde var olan problemler

Aşağıda ortak ülkelerdeki temel problemler tartışılacaktır.

Pek çok ülkede en önemli sorun tutarlı bir ulusal rehberlik politikasının eksikliğidir. Bunun anlamı ana rehberlik sağlayıcılarının faaliyetlerinin ya hiç ya da yetersiz koordine edildiği, ulusal KİK, eğitici kurumlar, eğitmenler ve müşteriler arasında yetersiz iletişim bulunduğuudur.

Diğer bir ana problem kariyer danışmanlarının yeterliliklerinin yetersizliğidir. Çoğu ortak ülkede eğitmen/danışmanların çalışma koşulları diğer bir önemli sorundur. Danışmanlar çoğunlukla ileri eğitim ve denetim eksikliği yaşamakta ve

kurs/danışmanlı faaliyetinin hazırlanması ve sonrasında uygulanması için ya düşük ücretlendirilmekte ya da hiçbir ücret alamamaktadırlar (Avusturya'da olduğu gibi).

Diğer etkenler bilgilendirme malzemelerinin kalite standartlarının yetersizliği, sürekli finansman eksikliği (Avusturya'da VET sağlayıcıları arasındaki fiyat düşürme sorunu ile bağlantılıdır) ve müşteriler için sağlanan rehberlik hizmet ve malzemelerinin standardizasyonunun olmaması. Görüşülen eğitimci/danışmanlar ayrıca rehberlik hizmetlerinde BİT kullanımının mutlaka desteklenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Türkiye'de iş piyasasındaki hızlı değişime bağlı olarak bazı belli yeni meslek alanlarıyla ilgili eğitimcilerin eksikliği önemli bir sorundur. Bazı ülkelerdeki (örn., Avusturya, Türkiye) eğitimci/danışmanlar rehberlik hizmetlerinin belirli grupların ihtiyaçlarına göre daha iyi uyarlanması gerektiğini belirtmişlerdir (yaşlı işsizler, kariyerlerine ara vermiş olan kadınlar, engelliler). Belirli hedef gruplara uyarlama rehberlik sağlayıcılar genellikle yerleştirme oranını dikkate aldıklarından ve sürdürülebilir bir rehberlik süreci için yeterli finansmanı sağlamadıklarından özellikle zordur.

6.3 Kalite durumunu geliştirmek için uzmanlardan tavsiyeler

Yukarıda tanımlanan farklı ortak ülkelerdeki kalite sorunlarına cevap verebilmek adına olası çözümler bu bölümde sunulacaktır.

Eğitimci/danışmanların yeterlilikleri göz önüne alındığında rehberlik sağlayıcılar grup rehberliği faaliyetlerinde çalışan danışmanlar için belirli koşullar koymalıdır (grup psikolojisi, grup dinamikleri vb.). Ayrıca sistematik denetim de sağlanmalıdır. Rehberlik faaliyetlerinin planlanması sürecinde danışmanların deneyimleri kadar beklenti ve talepleri de dikkate alınmalıdır. Koşul profilleri dikkate alındığında görevi yerine getirebilmek için bir kişinin ne tür beceri, yeterlilik ve bilgiye sahip olması gerektiğini belirleyebilmek adına "mesleki danışman" ve "mesleki eğitimci" mesleklerine ait açık ve özel iş profilleri ve iş tanımları geliştirilmelidir. Uzun vadede bu iş profilleri rehberlikte standardizasyon süreci üzerinde olumlu bir etkiye sahip olacaklardır.

Çeşitli ortak ülkelerde mevcut olan koordinasyon ve işbirliği sorunları ile ilgili olarak ulusal koordinasyon merkezlerinin kurulması bir çözüm olabilir (örneğin Polonya'da kurulacaktır). Bu merkezler okulların, üniversitelerin, kamu istihdam kurumlarının rehberlik faaliyetlerini olduğu kadar özel kurumlar ve sosyo-psikolojik hizmet sağlayan enstitüler tarafından yürütülen rehberlik faaliyetlerini de koordine edeceklerdir. Aynı zamanda merkezler ulusal rehberlik politikasının (sorumlu bakanlıklar tarafından belirlenen) uygulanmasından da sorumlu olacaklardır. Bu çok temel kalite sorunlarının haricinde karar vericiler rehberlikle ilgili toplumda ve genel olarak ilgili kurumlarda (okullarda da) farkındalık yaratmalıdırlar.

Belirli hedef gruplara, değişen durumlara ve değişen iş piyasası koşullarına uyarlamayı mümkün kılabilmek adına rehberlik faaliyetleri esnek olarak oluşturulmalıdırlar. Danışmanların deneyimleri ve müşterilerden alınan geri bildirimler uyarlama için bir kaynak olarak kullanılabilir. Uzun vadeli faaliyetlerdeki müşteriler bazı kursları kendi belirledikleri şekilde seçebilme imkânına sahip olmalıdırlar. Bu müşterinin motivasyonunu artıracak aynı zamanda gereksiz eğitimden de kaçınmaya imkan tanıyacaktır.

Yüksek kalitede danışmanlık sağlayabilmek adına sürekli ve sistematik değerlendirme gereklidir. Polonya'da Augustyn Bańka (Nicolaus Copernicus Üniversitesi) tarafından

danışman/eğitmenlerin beceri, yetenek ve eksikliklerini ölçen “ Mesleki Yeterlilik Kalite Değerlendirme Ölçeği” geliştirmiştir.

Finansman bakımından mali kaynakların sürdürülebilir planlaması hatayı bir meseledir. Rehberlik sağlayıcılar eğitmenlerin denetimi ve ileri eğitimleri için de bütçelerinde bir bölüm ayırmalıdır. Eğitmenlerin çalışma koşulları bakımından da eğitici kuruluşlar eğitmenlerin finansal durumlarını garanti altına almak adına ya çalışanlar olarak işe almalıdırlar (serbest çalışanlar olarak değil) ya da daha iyi ödemelidirler (diğer bir çözüm bir eğitim saatini iki çalışma saati olarak değerlendirmektir).Bu danışman/eğitmenler için hazırlanma ve değerlendirmeyi mümkün kılacaktır.

7 Grup rehberliğinde mevcut kalite standartları

Bölüm 6.1Grup rehberliğinde kalite durumu’nda daha önce bahsedildiği gibi ortak ülkelerin çoğunda çeşitli kalite kriter ve standartları kullanılmaktadır ama standardize olmayan bir şekilde (Litvanya, Bulgaristan, Polonya, Avusturya ve Türkiye). Her ne kadar bu ülkelerde kalite standartları oluşturulmuş olsa da ülke çapında uygulanmamaktadır (Yunanistan bir istisna olmak üzere çoğu durumda sadece kamu kuruluşlarında). Yunanistan’da tüm rehberlik sağlayıcıları ulusal kalite standartlarını karşılamalıdır ve sürekli denetlenirler.

Litvanya’da Eğitim ve Bilim Bakanlığı Vytautas Magnus Üniversitesi ile beraber eğitmenlerin mesleki bilgi, danışmanlık ve eğitimleri için kalite standartları geliştirmişlerdir (Bilişim Teknolojileri sistemi bilgi, danışma ve oryantasyonu için bir Standard içeren). Bu standartlar eğitmen/danışmanlar için metodolojik tavsiyeler ve danışmanlar için eğitim programları içerir. Dahası, mesleki bilgilendirme ve danışmanlık için bir “çalışma rehberi” de geliştirilmiştir (“Mesleki Rehberlik için bir Sistem yaratma ve Uygulama” projesi içinde yaratılan “Kariyer Bilgi ve Danışmanlık İş” rehberine benzer).

Polonya’da “Meslek ve Uzmanlıkların Sınıflandırılması” kapsamında rehberlik/danışmanlık için farklı genel kalite standartları oluşturulmuştur (Çalışma ve Sosyal Politika Bakanlığı tarafından görevlendirilen Çalışma ve Sosyal İşler Enstitüsü tarafından). Daha önce de belirtildiği gibi devlet kurumları tarafından işe alınan kariyer danışmanları iş piyasası hizmetleri ve kuruluşları için olan kanunlara göre belirli yeterlilikleri karşılamalıdır. Bu standartların tüm rehberlik sağlayıcılarına uygulanması standardizasyona yönelik ilk adım olabilir.

Bulgaristan’da rehberlik faaliyetleri için “Mesleki yönlendirme için faaliyetlerin kapsamı” ve “Mesleki yönlendirme sağlayan kuruluşların kaydı” gibi çeşitli kalite standartları geliştirilmiştir (tüm standartlar ulusal mesleki eğitim ve öğretim kanununun bir parçasıdır). Uygulanan bir diğer standart “Uluslararası Evrensel Kariyer Gelişim Kolaylaştırıcı” sertifikasıdır. Çeşitli standartlar zaten mevcut olduğundan asıl zorluk bunların ülke çapında rehberlik sağlayan kuruluşlara uygulanmasıdır. Bunun dışında bilgilerini resmi olmayan yollardan edinmiş olan eğitmen/danışmanların belgelendirilmesi kolaylaştırılmalıdır.

Avusturya’da durum Polonya ve Bulgaristan’dakine oldukça benzerdir. Avusturya kamu istihdam kurumu ihale ilanı değerlendirmesi için kriterler belirlemiştir. Bu kriterler aynı zamanda Avusturya’da ana rehberlik sağlayıcısı ve öncüsü olan KİK’in kalite standartlarını da temsil eder.

Yunanistan tüm özel ve devlet kuruluşları tarafından uygulanması gereken ulusal bir kalite standardı zaten geliştirmiştir (Mesleki Eğitim Akreditasyon Merkezi tarafından da denetlenirler).

Türkiye’de henüz rehberlik hizmetleri için hiçbir belirli kalite standardı henüz belirlenmemiştir. Bu nedenle Türk Standartları Enstitüsü (devlet kuruluşu), Kalite Yönetim Sistemleri ve Toplam Kalite Yönetimi gibi kuruluşların sertifikaları gibi daha genel kalite standartları kullanılmaktadır.

8 Öncülerin, eğitim kurumlarının ve eğitici kuruluşların kalite çabaları ve bireysel kalite programları

Genellikle tüm ortak ülkelerde farklı kuruluşlar rehberlik sektöründe birlikte çalışmaktadırlar. Bu yüzden rehberlikte standardizasyon ve işbirliği tüm katılımcı ülkelerde önemli sorunlardır.

Litvanya mesleki danışman/eğitmenlerin yeterlilik, yetkinlik ve becerilerinin standardizasyonunu amaçlayan “Kariyer Bilgi ve Danışmanlık İş Rehberi”ni yayınlamıştır. Rehber aynı zamanda “Kariyer Bilgi Merkezleri” için koşulları da tanımlar (Litvanya’da ülke çapında kuruludurlar).

Litvanya’ya benzer olarak Polonya ya rehberlik kuruluşlarının hizmetlerinin sürekli gözlenmesi ve değerlendirmesine odaklanan (örn., AKYK-Avrupa Kalite Yönetimi Kurumu) ya da eğitmenlerin/danışmanların öz-algılama, öz değerlendirme, ve öz denetimlerine (örneğin müşterilerin, yöneticilerin ve meslektaşların eğitmen/danışmanlara geribildirim verdikleri “çoklu değerleyeni geribildirim”) odaklanan kalite programları oluşturmuştur. Yunanistan ülke çapında rehberlik kuruluş ve sağlayıcıları üzerine geniş bir değerlendirme çalışması yürütmeyi de seçmiştir (çalışma Yaşam Boyu Eğitim ve Diyanet İşleri Bakanlığı tarafından görevlendirilmiştir). Diğer önemli bir kalite sağlayıcı rehberlik sektöründe bilimsel araştırmalar yürüten Yunan Danışmanlık ve Rehberlik Topluluğudur.

Türkiye’de rehberliğin standardizasyonu yakın zamanda başlamıştır. Rehberlik faaliyetlerini olduğu kadar eğitmenlerin yeterlilik ve formasyonlarını standardize edebilmek adına rehberlik kuruluşları içinde mesleki standartlar ve iş profilleri tanımlanmalıdır.

Bulgaristan’da eğitim kuruluşları son zamanlarda iç kalite standartları geliştirmektedirler. Eğitimin içeriği, eğitmelerin yeterlilikleri ve eğitim yapılarının ekipmanları ile ilgili standartlar içerirler. AB çapında proje ve faaliyetler Bulgaristan (ve Türkiye’de) rehberlikte kalite standartlarının oluşturulmasında önemli bir rol oynar.

Avusturya’da birçok özel ve kamu kuruluşu son yıllarda kalite program ve standartları oluşturmuşlardır. Önemli girişimler yetişkin eğitimi alanında çalışmakta olan eğitmenleri yedi tanımlanmış kalite alanında (didaktik, yönetim, eğitim teorisi, danışmanlık, bilgi yönetimi ve kütüphanecilik, sosyal ve personel yeterlilikleri) mezun eden ve sertifikalandıran “Eğitim Akademisi” (daha önce 5.3Rehberlik kuruluşlarından istenilen kalite belgeleri de belirtilmiş olan) ya da daha önce de bahsedilen Avrupa Kariyer Rehberliği Sertifikası (AKRS) tarafından geliştirilen resmi ya da resmi olmayan yollarla edinilen kariyer rehberliği danışmanlığı ile ilgili bilgi/beceri/yeterliliklerin tanımlanmasını sağlayan “standardize ve uluslararası nakledilebilir bir sertifika sistemi (“SUNS-Sertifika”)”dır. Dahası Profesyonel Danışmanlar Birliği eğitmenlerin yeterlilikleri ile ilgili kalite standartları oluşturmuş (2001’den beri var), Yetişkin Eğitim Merkezleri Birliği rehberlikte kalite kriterleri ile

ilgili bir kitapçık basmış (kalite kriterleri kendi başına kalite gelişi ve güvence faaliyetleri ve kalite güvence ve gelişim araçları ile ilgilidir), ve Avusturya kariyer rehberliği danışmanları tüm üyelerine uygulanan bir kalite güvence programı geliştirmiştir. Eğitim ve kariyer danışmanları birliğinin eğitmenleri için olan kalite müfredatı da çok benzerdir.

Avusturya Profesyonel Eğitim Araştırmaları Enstitüsü mesleki danışmanlık sunan kurumlar için bir dış kalite güvence sistemi geliştirmiştir. Diğer bir önemli kamu kuruluşu eğitmen ve eğitimde kullanılan ürünlerle ilgili kalite kriterleri oluşturulması ve geliştirilmesi ile ilgilenen bir kalite programı geliştiren Özel Çalışanlar Birliğidir.